

- 08.00.08./Інститут регіональних досліджень НАН України. – Львів 2008. – 20с.
3. Кужель О. Особливості державної фінансової підтримки малого і середнього бізнесу на сучасному етапі / О. Кужель // Вісник НБУ - 2004. - №9.

4. Ткач Є.В. Напрями розширення та вдосконалення спектру банківських продуктів і технологій для інноваційно-активного малого бізнесу / Є.В. Ткач // Економічний простір. - №11. – 2008 – с.

УДК 330.322(477.8)

Андрушків І. П.

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ В УКРАЇНІ ТА ОСНОВНІ НАПРЯМИ ЙОГО ПОЛІПШЕННЯ

Аналізується інвестиційний клімат України, сучасний стан розвитку інвестиційних процесів та окреслено основні напрями покращення інвестиційного клімату в Україні

Ключові слова: інвестиційна діяльність, інвестиційна політика, інвестиційний клімат, інвестиційний ресурс, інвестиційний ризик, іноземні інвестиції

Andrushkiv I.

ANALYSIS OF MODERN INVESTMENT CLIMATE IN UKRAINE AND BASIC DIRECTIONS OF HIS IMPROVEMENT

The investment climate of Ukraine, modern development of investment processes status and outlined basic directions of improvement of investment climate, is analysed in Ukraine

Keyword: investment activity, investment policy, investment climate, investment resource, investment risk, foreign investments

Вступ. Управління інвестиційними процесами в сучасній Україні є надзвичайно складним, оскільки інвестиційна діяльність в умовах невизначеності є досить слабкою, а інвестиційна політика – нестабільною. Формування управління інвестиційними процесами, його зміцнення, розгортання і подальший розвиток необхідно починати з кардинального поліпшення інвестиційного клімату, тобто із значного підвищення інвестиційної привабливості території України в цілому та захисту прав інвестора від інвестиційних ризиків [4]. Важливою складовою структури інвестиційного ресурсу в Україні є і іноземні інвестиції, адже входження їх на ринок країни сприяє зростанню обсягів випуску продукції, технологічному піднесенню промислового виробництва, виходу на світові ринки, а також динамізує формування національного ринку. А прискорення темпів реформування української економіки вимагає все більшої кількості інвестиційних ресурсів як для окремих

підприємств, розвитку регіонів, так і для економіки України в цілому.

Аналіз останніх публікацій і досліджень. Питання, які стосуються аналізу сучасного інвестиційного клімату в Україні висвітлено у працях таких вчених, як А.С. Булатові, Т.В. Майорової, Н.П. Мешко, М.С. Ганкіна. Ю.Г. Козак, Д.Г. Лук'яненко, Ю.В. Макогон, І.В. Абрамович та ін.

Метою статті є аналіз сучасного інвестиційного клімату в Україні та сучасного стану розвитку інвестиційних процесів.

Виклад основного матеріалу. Для характеристики міжнародного руху капіталів зручно використовувати таке поняття як „інвестиційний клімат”, під яким розуміють ситуацію в країні з точки зору іноземних підприємств, які інвестують в її економіку свої капітали. Цей клімат складається з великої кількості факторів ризику, які можна об'єднати в такі групи: соціально-політичні, внутрішньо-економічні та зовнішньо-економічні. [2].

Кризова ситуація, що склалася сьогодні в Україні фактично паралізувала інвестиційний процес як на мікро-, так на і макрорівні. Передусім це проявилось в абсолютному скороченні об'єму капітальних вкладень і деформації джерел їх формування, а також різкому зниженні реального виробничого накопичення. Тому пошук шляхів стабілізації економіки, насамперед, передбачає активізацію інвестиційної діяльності, яка має бути зорієнтована на значні структурні перетворення. Це стосується такої основоположної пропорції відтворення як співвідношення між фондами накопичення і вжитку у складі національного доходу.

Зазначимо, що загальний обсяг прямих інвестицій в Україну станом на 1.04.2008 становив \$32 895,7 млн., що на 11,4% більше обсягів інвестицій на початок 2008 р. та дорівнює 710\$ у розрахунку на одну особу. Серед регіонів лідерами за залученнями інвестицій є м. Київ, Дніпропетровська і Харківська області 1844,8\$ млн.

Станом на 2008р. інвестиції в Україну надійшли зі 123 країн світу. До десятки основних країн-інвесторів, на які припадає понад 83% загального обсягу прямих інвестицій, входять такі, як: Кіпр - 6695,2\$ млн., Німеччина - 6659,6\$ млн., Нідерланди - 2757,3\$ млн., Австрія 2352,8\$ млн., Великобританія - 2123,9\$ млн., Російська Федерація - 1844,8\$ млн., США - 1466,4\$ млн., Швеція - 1202,8\$ млн., Віргінські, Британські острови - 1155,8\$ млн., Франція - 1145,9\$ млн.

Найвищий приріст іноземного капіталу спостерігався на підприємствах, що здійснюють фінансову діяльність – на 2277,8 млн. дол., операції з нерухомим майном, оренду – на 782,0 млн. дол., та будівництво – 779,4 млн. дол. Привертає увагу і позитивна динаміка інвестицій у підприємствах промисловості, які зросли на 2026,9 млн. дол.

Що стосується 2009 року, то попередня оцінка Держкомстату динаміки ВВП підтверджує той факт, що економіка України з кожним місяцем просувається уперед на шляху подолання кризи. Якщо за підсумками I кварталу 2009 року (до відповідного періоду 2008 року) відмічалось падіння на рівні 20,3 відсотка, то вже у III кварталі воно скоротилося до 15,9 відсотка. Отже, можемо зробити висновок, що Україна за підсумками III кварталу увійшла до групи країн, що поліпшили свою динаміку [5].

Останні показники економічного і соціального розвитку України показують, що вітчизняна економіка поступово починає виходити з кризи. Позитивним є і те, що триває тенденція уповільнення інфляційних процесів.

Позитивні зрушення спостерігаються і у зовнішній торгівлі. Хоча експорт товарів та послуг у 2009 році через несприятливу зовнішню кон'юнктуру зменшився на 45,1 відсотка у порівнянні із

січнем-вереснем 2008 року, падіння імпорту є більш значними – 51,3 відсотка, що і зумовлює скорочення від'ємного сальдо торгівлі товарами та послугами. У січні-вересні 2009 р. ми маємо лише 1,1 млрд. дол. США дефіциту, що в 9,5 рази менше у порівнянні із відповідним періодом 2008 року.

Приріст прямих іноземних інвестицій за 9 місяців 2009 року склав 3,9 млрд. дол. США. В цілому за 9 місяців 2009 року приріст сукупного обсягу іноземного капіталу, з урахуванням його переоцінки, утрат і курсової різниці склав майже 3 млрд. дол. США, що становить 36,8% рівня відповідного періоду попереднього року.

Аналіз сучасного стану розвитку інвестиційних процесів в Україні показує, що є незначні позитивні зрушення в оцінках міжнародних агенцій інвестиційного клімату в нашій країні. Станом на травень 2009 року індекс інвестиційної привабливості України, за розрахунками Європейської бізнес асоціації, зріс до 2,6 пункти, для порівняння - попередній індекс, який був визначений станом на лютий 2009 року склав 2,2 за п'яти бальною шкалою. Як відомо, індекс інвестиційної привабливості розраховується як середнє арифметичне оцінок п'яти аспектів інвестиційного клімату. Проте, як показує аналіз оцінок інших агенцій, інвестиційні ризики в Україні залишаються досить високими. У листопаді 2009 року лондонська компанія "Credit Market Analysis" оприлюднила аналітичний звіт щодо країн з найбільш високим ризиком вкладення інвестицій, серед яких є і Україна [5].

У структурі інвестицій, спрямованих в основний капітал, найбільшу частку займають інвестиції в промисловість (32,9%), зокрема виробничу (21,0%), операції з нерухомим майном, оренду, інжиніринг та надання послуг підприємцям (21,0%). Обсяги прямих іноземних інвестицій, що надійшли в економіку країни у 2008 році, становили 6,2 млрд дол. США, а їхній загальний обсяг станом на 1 січня 2009 року досягнув 35,7 млрд дол. США. Найбільшу частку в капіталі вітчизняних корпорацій з іноземними інвестиціями мають інвестори з Кіпру, Німеччини та Австрії. Також до десятки основних країн-інвесторів, на які припадає понад 80% загального обсягу прямих інвестицій, входять Нідерланди, Сполучене Королівство, Російська Федерація, Сполучені Штати Америки, Франція, Швеція та Британські Віргінські острови. [5].

Найбільш привабливими для інвесторів є традиційні галузі економіки. Перш за все, це – металургія, машинобудування, хімічна промисловість, харчова промисловість. Разом із тим дедалі більше привертають увагу інвесторів такі галузі, як автомобільна промисловість, споживча електроніка, високі технології, вітроенергетика, сонячна

енергетика, виробництво біопалива, телекомунікації, логістика і деякі інші. Світовий банк оцінює потреби України в інвестиціях більш ніж 100 млрд. дол. США [5].

Проте, незважаючи на всі кількісні та якісні перетворення, Україна сприймається іноземними інвесторами як несприятлива для інвестування країна. Основними негативними ознаками інвестиційного клімату України є:

- 1) нестабільність політичної ситуації в Україні;
- 2) недосконалість законодавства в сфері інвестування та підприємництва;
- 3) високий рівень і велика кількість податків, які позбавляють державу конкурентних переваг під час залучення іноземних інвестицій;
- 4) невідповідність податкової та бухгалтерської систем міжнародним стандартам, що породжує велику кількість непорозумінь іноземних інвесторів з українськими партнерами в процесі їх спільної діяльності;
- 5) високі ставки мита на ввезення при надходженні іноземних інвестицій в Україну [5];
- 6) інформаційна ізольованість, не обізнаність в інвестиційній привабливості української економіки;
- 7) недостатньо розвинута інфраструктура бізнесу, тобто відсутність потужної страхової компанії, яка б покривала комерційні ризики під час реалізації особливо масштабних інвестиційних факторів;
- 8) зниження накопичень інвестиційної активності, які втрачають значення при високій інфляції;
- 9) диференціація доходів та матеріального забезпечення, соціальне розшарування, що частково посилюється в результаті ліквідації зрівняльного розподілу, в основному, під впливом інфляції;
- 10) зростання безробіття, що виникає внаслідок спаду виробництва та структурних зрушень в економіці [1];

Висновки. Серед факторів, які стримують великий капітал від інвестування в українську економіку, можна визначити такі:

- відсутність економічної стабільності, елементарних гарантій дотримання прав власності та перманентні проблеми, пов'язані з достатньою незалежністю судових органів та законністю їхніх рішень;
- непослідовність митно-тарифної політики, ручне регулювання цін, ліквідація пільгового режиму для ВЕЗ і територій пріоритетного розвитку, відсутність державних гарантій та процес реприватизації;
- серед факторів, які формують негативний імідж українського бізнес-середовища: надмірна кількість процедур для організації бізнесу, складність реєстрації прав власності та неефективність законодавства у випадку банкрутства. (З огляду на такі показники, як вартість банкрутства і рівень

захисту прав інвесторів, Україна взагалі переміщується на останні місця у відповідних регіональних і світових рейтингах).

Для поліпшення негативної ситуації у I півріччі 2009 року Національний банк України прийняв низку нормативних актів, які спрямовані на стабілізацію національної кредитної системи та поліпшення інвестиційного клімату. У контексті зазначених заходів, уряд України упроваджує разом з Організацією економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР) програму, яка сприятиме поліпшенню інвестиційного клімату в Україні. Ця програма розрахована на три роки і підтримується Шведським агентством міжнародного розвитку. В ході реалізації проекту буде проведено детальний аналіз найбільш пріоритетних секторів української економіки, визначено перешкоди для залучення в них інвестицій і розроблено конкретні рекомендації з їх усунення. Не менш важливою складовою цього проекту є аналіз інвестиційної політики України, за результатами якого Україна сподівається приєднатися до нормативних документів ОЕСР у цій сфері та взяти участь у роботі Інвестиційного комітету ОЕСР [1].

На нашу думку, головною особливістю сучасної інвестиційної стратегії повинне стати підвищення ефективності національної економіки, яка б дозволила розширити кордони накопичення, припинила б зниження, а потім і стабілізувала норму виробничого накопичення. Галузеву структуру інвестицій, що склалася сьогодні в Україні, не можна вважати оптимальною, бо вона постійно відтворює далеко не здійснену галузеву структуру економіки в цілому.

Таким чином, для подолання незадовільного стану в інвестиційній сфері, первинне значення має розвиток ринкових стосунків, становлення приватного підприємництва, перш за все, в сферах фінансової і виробничої інфраструктур, в галузі надання послуг виробничого і споживчого характеру, приватизації підприємств побутового обслуговування і становлення ринкових форм інвестування галузей цих сфер.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абрамович І.В. Напрями активізації державної політики щодо залучення іноземних інвестицій в економіку України / І.В. Абрамович // Економіка та держава. - 2006. -№9. -С.25-27.1. - С.25
2. Булатов А.С. Економіка / А.С. Булатов. [підручник для економічних академій, вузів і факультетів]. - М. : „БЕК”, 1996. - 604 с.

3. Козак Ю.Г. Міжнародна економіка : навчальний посібник / [Ю.Г. Козак, Д.Г. Лук'яненко, Ю.В. Макогон та ін.] – К. : Центр навчальної літератури, „Артек”, 2002. – 436с.
4. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність: навч. посібник / Т.В. Майорова. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 376 с.
5. Мешко Н.П. Інвестиційний клімат та сучасні тенденції розвитку інвестиційної діяльності в Україні. – [Електронні ресурс] – Режим доступу: <http://www.imk.com.ua>

УДК: 336.2

Сабадош Л. Ю.

ПАРАДИГМА ТЕОРІЙ ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Проаналізовано теоретичні підходи до оподаткування підприємницької діяльності. Також систематизовано теорії оподаткування. Досліджено еволюцію теорій оподаткування підприємницької діяльності.

Ключові слова: класична школа, маржиналізм, шведська школа, кейнсіанство, монетаризм, неоконсервативне вчення.

Sabadosh L.

PARADIGM OF THEORIES OF TAXATION OF ENTREPRENEURIAL ACTIVITY

Theoretical approaches to taxation of entrepreneurial activity are analyzed. The theories of taxation are also systematized. Evolution of theories of taxation of entrepreneurial activity is explored.

Keywords: classic school, marginalism, swedish school, ceynsism, monetarism, neoconservative study.

Вступ. Соціально-економічні трансформаційні процеси, які відбуваються в Україні з моменту набуття нею статусу незалежної держави, та необхідність їх фінансового забезпечення передбачають формування адекватної ринковим умовам структурної моделі податкової системи на засадах оптимального поєднання критеріїв фіскальної достатності, економічної ефективності, соціальної справедливості. Для побудови такої моделі необхідно здійснити узагальнення теоретичних аспектів функціонування оподаткування підприємницької діяльності.

Постановка проблеми. Ставлення до оподаткування підприємницької діяльності науковців різних шкіл є неоднаковим. В цьому контексті доцільно розглянути еволюцію теорій оподаткування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед дослідників еволюції податків можна виділити таких сучасних вчених фінансистів як Мельник В.М., Євтух О.Т., Ткаченко В.А., Каламбет

С.В., Заяц Н.Е., Алієв Б.Х., Абдулгалімов А.М., Черник Д.Г. У працях цих вчених досліджується розвиток теорій оподаткування загалом чи у галузевому аспекті, але немає системного дослідження розвитку теорій оподаткування підприємницької діяльності.

Метою дослідження є узагальнення еволюції теорій оподаткування підприємницької діяльності у фінансовій науці.

Результати дослідження. Засновником західної фінансової науки, включаючи податкову теорію, є англійський економіст А. Сміт (1723-1790). Теоретичною базою його досліджень державних фінансів було вчення про продуктивну та непродуктивну працю. А. Сміт також розробив і запропонував чотири вихідних засади побудови ефективної системи оподаткування, які були покладені в основу формування податкових систем багатьох країн і залишаються актуальними до сьогодні.